

การศึกษาเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติการวางแผนครอบครัวของสตรีไทยและสตรีไทยมุสลิม

ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

นางสาวสมใจ เสรีขจรกิจเจริญ

004147

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (สาขาวิชาประชากรศาสตร์)

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๔

A Comparative Study of Knowledge and Practice on Family
Planning Between Thai and Thai Muslim Women
in Amphoe Chana, Changwat Songkhla

Miss Somjai Serikajornkitjarean

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Demography)

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติการวางแผนครอบครัว
 ของสตรีไทยและสตรีไทยมุสลิม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
 ชื่อผู้ศึกษา   นางสาวสมใจ เสรีขจรกิจเจริญ
 อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ ดร. พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ
 ภาควิชา   สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (สาขาวิชาประชากรศาสตร์)
 ปีการศึกษา   ๒๕๒๔

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อ เปรียบเทียบปัจจัยทาง เศรษฐกิจสังคม และประชากรที่มีผลต่อความรู้และการใช้การวางแผนครอบครัวของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม ในเขตอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้ข้อมูลจากการสำรวจโครงการประเมินผลโครงการ "สงขลา" ในส่วนของการประเมินผลสภาวะอนามัยครอบครัว ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่าง คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และกองอนามัยครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข โดยทำการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนมิถุนายน ๒๕๒๓ ซึ่งมีสตรีที่สมรสแล้วและกำลังอยู่กินกับสามี อายุ ๑๕ - ๔๙ ปี ตกเป็นตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น ๑,๐๓๕ คน แยกเป็นสตรีไทยพุทธ ๕๑๔ คน สตรีไทยมุสลิม ๕๒๑ คน

สมมติฐานที่สำคัญของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ "ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมและประชากร ซึ่งแตกต่างกันของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม น่าจะก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้และใช้การวางแผนครอบครัว และภายใต้ลักษณะ เศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่เหมือนกันหรือเท่ากัน สตรีไทยพุทธน่าจะมีความรู้และใช้การวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีไทยมุสลิม "

ผลการศึกษที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

๑) สตรีไทยพุทธมีความรู้และใช้การวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีไทยมุสลิมหนึ่งเท่าตัว และสตรีไทยมุสลิมที่ไม่มีความรู้และไม่ใช้การวางแผนครอบครัวมีมากกว่าสตรีไทยพุทธเกือบ ๓ เท่าตัว

๒) ผลจากการวิเคราะห์ เมื่อใช้ตัวแปรอิสระทีละตัว พบว่า ในกลุ่มสตรีไทยพุทธ ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อความรู้และการใช้การวางแผนครอบครัวมากที่สุด คือการศึกษาของสามี รองลงมา คือความต้องการบุตรเพิ่ม, จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ และอายุของสตรี ส่วนสตรีไทยมุสลิมนั้น การศึกษาของสตรีมีความสัมพันธ์มากที่สุดรองลงมาคืออาชีพของสามี, อาชีพของสตรี, และความต้องการบุตรเพิ่ม สำหรับสตรีไทยมุสลิมที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่เหมือนกันหรือเท่ากัน สตรีไทยมุสลิมจะมีความรู้และใช้การวางแผนครอบครัวน้อยกว่าสตรีไทยพุทธอย่างมีนัยสำคัญ

๓) ผลจากการวิเคราะห์เมื่อใช้ตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัวพร้อมกัน พบว่า ตัวแปรที่เป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุดที่ทำให้สตรีที่มีความรู้แล้วใช้หรือไม่ใช้การวางแผนครอบครัวในกลุ่มสตรีไทยพุทธ คือความต้องการบุตรเพิ่ม ส่วนสตรีไทยมุสลิม คือจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ สำหรับตัวแปรที่เป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อสตรีที่มีความรู้แล้วใช้วิธีที่มีประสิทธิภาพสูงหรือประสิทธิภาพต่ำ กลุ่มสตรีไทยพุทธ คืออาชีพของสามี ส่วนสตรีไทยมุสลิม คือ อายุของสตรี ส่วนตัวแปรอิสระอื่น ๆ มีผลต่อตัวแปรตามน้อยมาก .

Thesis Title   The Comparative Study of Knowledge and Practice
                          on Family Planning Between Thai and Thai Muslim
                          Women in Amphoe Chana, Changwat Songkhla

Name   Miss Somjai Serikajornkitjareon

Thesis Advisor   Dr. Pichit Pitaktepsombati

Department   of Sociology and Anthropology

Academic year   1981

ABSTRACT

The purpose of the study was to identify the socio - economic variables associated to the knowledge - practice in family planning and to study the knowledge - practice differential between Buddhist and Muslim women in Amphoe Chana, Changwat Songkhla.

The data used in this study was based on the data from the survey to evaluate the family health status of population in Amphoe Chana. The survey was conducted during the month of June 1980, the total sample was 1035 married women 15 - 49 years of age who were living with their husbands. The sample was consisted of 514 and 521 Buddhist and Muslim women respectively.

The main hypotheses of the study were the differences in socio - economic and demographic factors was effect differently level of knowledge and practice in family planning. At the same level of socio - economic and demographic characteristics, Buddhist women would have more knowledge and acceptance of family planning than

Muslim women.

The main results are as the followings

1) The proportion of Buddhist women who knew and practiced family planning, was one time higher than those of the Muslim women and the proportion of the Muslim women who did not know and practice family planning was three times higher than those of Buddhist women;

2) When the analysis was done using each individual variable to associate with knowledge - practice family planning, among the Buddhist women, husband's education was the most influential factor. In additional, desire for addional children, number of living children and wife's age seem to have same effect on the level of knowledge - practice in family planning. Among Muslim Women, the most important variable was wife's education. Occupation of both husband and wife, desire for additional children seem to have some effect on knowledge - practice in family planning

3) From multivariate analysis, the most important variable which caused the difference in level of knowledge and practice in family planning was, desire for additional children for the Buddhist women and number of living children for the Muslim women. However, when detailed analysis was conducted, it was found that husband's occupation for the Buddhist women and wife's age for the Muslim women were the most influential factor for the difference in level of knowledge and practice in traditional or modern methods of family planning. Other factors taken into account became insignificant statistically and contently (R^2 contributed).

กิติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงเยาวรัตน์ ปรีภักษ์ขาม
ที่อนุญาตให้ใช้ข้อมูลสำหรับการวิจัยและเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้
และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ เทพวัลย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
อมรา พงศาพิชญ์ และอาจารย์ ดร. ศิขิต ศัทพ์เทพสมบัติ ที่ได้ร่วมกันให้คำปรึกษาแนะนำ
และตรวจแก้ไขให้วิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณอาจารย์และข้าราชการในสถาบันประชากรศาสตร์ และภาควิชาชีวสถิติ
รวมทั้งเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือ, ให้คำแนะนำและกำลังใจ จนการวิจัยครั้งนี้ลุล่วงมาได้
นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ณฤมล ศรีจันทร์, คุณอุไร เสรีขจรกิจเจริญ หน่วยบริการ-
การศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ ที่อำนวยความสะดวกในด้านการพิมพ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จสมบูรณ์ไปไม่ได้ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคล
หลายฝ่าย ซึ่งไม่อาจจะเอ่ยนามได้ครบทุกท่าน และถึงแม้ว่าจะมิได้เอ่ยนามถึง ผู้วิจัยก็รู้สึก
ซาบซึ้งและขอขอบคุณบุคคลดังกล่าวนี้เป็นอย่างมาก

สมใจ เสรีขจรกิจเจริญ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ญ
บทที่	
๑ บทนำ	๑
๒ ระเบียบวิธีวิจัยและข้อมูลพื้นฐานประชากรที่ทำการศึกษา	๓๐
๓ ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และการปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัว	๕๗
๔ ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่มีผลต่อความรู้และการปฏิบัติด้านการวางแผน ครอบครัว	๕๓
๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๕๙
บรรณานุกรม	๑๐๘
ประวัติ	๑๑๗

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑ อัตราส่วนร้อยของอายุของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๓๖
๒ อัตราส่วนร้อยของอายุแรกสมรสของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๓๘
๓ อัตราส่วนร้อยของระยะเวลาการสมรสของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๓๙
๔ อัตราส่วนร้อยของอายุสามีของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๔๐
๕ อัตราส่วนร้อยของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๔๑
๖ อัตราส่วนร้อยของความต้องการการบุตรเพิ่มของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๔๒
๗ อัตราส่วนร้อยของจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๔๓
๘ อัตราส่วนร้อยของโครงสร้างของครอบครัวสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๔๔
๙ อัตราส่วนร้อยของระดับการศึกษาสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๔๖
๑๐ อัตราส่วนร้อยของระดับการศึกษาของสามีสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๔๖
๑๑ อัตราส่วนร้อยของอาชีพหลักของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๔๘
๑๒ อัตราส่วนร้อยของอาชีพหลักของสามีของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๔๙
๑๓ อัตราส่วนร้อยของรายได้ของครอบครัวของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๕๐
๑๔ อัตราส่วนร้อยของความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๕๒
๑๕ อัตราส่วนร้อยของความรู้เกี่ยวกับวิธีต่าง ๆ ในการวางแผนครอบครัวของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๕๓
๑๖ อัตราส่วนร้อยของการปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัวของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๕๖
๑๗ อัตราส่วนร้อยของวิธีที่กำสั่งใช้การวางแผนครอบครัวอยู่ในปัจจุบันของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๕๖
๑๘ อัตราส่วนร้อยของความรู้และการใช้การวางแผนครอบครัวของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๕๘

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๑๙	๖๑
๒๐	๖๒
๒๑	๖๕
๒๒	๖๘
๒๓	๗๑
๒๔	๗๔
๒๕	๗๗
๒๖	๘๐
๒๗	๘๔
๒๘	๘๕
๒๙	๘๘
๓๐	๘๙

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๓๑	อัตราส่วนร้อยละของความรู้และการใช้การวางแผนครอบครัวของสตรีไทยพุทธ และสตรีไทยมุสลิมจำแนกตามรายได้ของครอบครัว.....	๘๒
๓๒	ค่าสัมประสิทธิ์ของการทดลองของสตรีที่มีความรู้แล้วใช้หรือไม่ใช้การวางแผนครอบครัวของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๘๖
๓๓	ค่าสัมประสิทธิ์ของการทดลองของสตรีที่มีความรู้และเลือกใช้วิธีประสิทธิภาพสูงหรือประสิทธิภาพต่ำของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม.....	๘๘
๓๔	ตารางสรุปค่าของความสัมพันธ์ในทางเนื้อหา (แทนด้วยค่าของ Gamma) และค่า P - value ของ χ^2 - test. ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ กับความรู้และการใช้การวางแผนครอบครัวของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม	๑๐๕